

आण्डज् (आ० + ङ) Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855
adj. aus einem Ei geboren KĀND. UP. 6, 3, 1. AIT.

Up. 3, 3. — Vgl. आण्डज्.

आण्डवत् (von आण्ड) adj. mit Eiern oder Hoden versehen P. 5, 2, 111.

आण्डोद् (आ० + ङद्) m. Eierfresser, von Dämonen: आण्डोद् गर्भान्मा
देभ् AV. 8, 6, 25.

आण्डायन् adj. von आण्ड gaṇa पत्तादि zu P. 4, 2, 80.

आण्डो f. Hode: उभे भिनत्त्याण्डौ AV. 6, 138, 2.

आण्डोकि (von आण्ड) adj. eiertragend, von einer Pflanze mit eiertri-
gen Früchten oder Knollen: नाण्डोकिं ज्ञायते विसम् AV. 5, 17, 16. 4,
34, 5. KAUC. 66.

आण्डोर् (von आण्ड) adj. = आण्डोर् P. 5, 2, 111.

आण्डोवत् (v. l. आण्डोवत्) wohl von आण्डो gaṇa कर्णादि zu P. 4,
2, 80; davon आण्डोवतायिन ebend.

आत् (von 2. अ, b) adv. 1) darauf, dann, da: पुत्रिणां दस्मो नि रिषाति
जन्मैरिज्ञोचते वन आ विभावो RV. 1, 148, 4. त अत्रवृत्रत्सदनमृतस्यादिद्व-
तेन पृथिवी व्युच्यते 164, 47. 127, 5. 148, 4. 7, 64, 3. 8, 32, 5. Besonders
häufig im Nachsatz nach यद्, यदा, यदि und oft verstärkt durch eine
der Partikeln अह्, इद्, इम्, उ. पदेदपुक्ता कूरितः सधस्यादाद्वात्री वासस्तनुते
सिमस्मै 1, 115, 4. यदा कृणोषि नदनुं समूहस्यादितिपतित्रं ह्यसे 8, 21, 14.
1, 32, 4. 51, 4. 87, 5. 140, 5. 8, 82, 15. AV. 10, 10, 10. Nir. 6, 8. — 2) ein-
fach anreihend: dann, ferner, auch, und: वि ये द्युः शरद् मासमादक्य-
ज्ञमक्तं चादृचम् RV. 7, 66, 11. 1, 18, 8. 71, 3. 116, 10. 10, 82, 2. वातः पर्जन्य
आदृमिः AV. 3, 21, 10. 4, 3, 3, 4. 9, 8. 20, 1. 7, 70, 2. पतिं आतरमात्स्वान्
10, 9, 8. — 3) am schwächsten erscheint die Bedeutung, wenn das Wort
am Anfange eines demonstrativen Nachsatzes steht nur um diesen deut-
lich hervorzuheben: य एक इदं प्रतिर्मन्यमान् आदस्मान्यो घ्नन्निष्ट तव्या-
न् der sich allein für unwiderstehlich hielt, dem erstand ein anderer
Stärkerer RV. 5, 32, 3. वि ये चतत्यता सपत्त आदिद्वमूनि प्र ववाचास्मै 1,
67, 8 (4). — 4) nach einem Fragewort: (wie) dann, (wie, ob) doch; wie
sonst häufig उ, नु, अङ्ग u. s. w.: अनामृणः कुविदादस्य रूपो गवां केतं
परमावर्तते नः RV. 1, 33, 1. किमादमत्रं सच्यं सखिभ्यः कदा नु ते धात्रं प्र
व्रवाम 4, 23, 6. किमादुतामिं वृत्रकृन्मध्वन्मन्युमतमः 30, 7.

आत् m. Gerüste, Umfassung, Rahmen einer Thür: उदार्तिर्जक्ते वृह-
द्वारो द्वोर्हिर्हरणयोः RV. 9, 5, 5. (दारः) वि पत्तोभिः अयमाणा उदार्तिः VS.
29, 5. — Vielleicht von तन् mit आ. Vgl. आता.

आतक (अतक?) m. N. pr. eines Nāga: प्रातरतिका MBh. 1, 2154.

आतङ्क (von तञ्च् mit आ) m. 1) körperliches Leiden AK. 3, 4, 10. H.
462. an. 3, 8. MED. k. 49. आतङ्कमुत्पत्ति सुCR. 1, 30, 15. 81, 5. 89, 13.
दीर्घतीत्रामयप्रस्तं ब्राह्मणं गामथापि वा । दृष्ट्वा पथि निरातङ्कं कृत्वा वा
ब्रह्महा शुचिः ॥ JĀG. 3, 245. Fieber R'ĀN. im ÇKDr. आतङ्कर्यण
Titel eines medic. Werkes Z. d. d. m. G. 2, 338 (No. 143). — 2) Leiden
der Seele, Unruhe, Besorgnis, Furcht AK. H. 301. H. an. MED. एवमा-
दिभिरनुपक्राम्यो ऽयमातङ्कः VIKR. 41, 20. ज्ञातातङ्का ŚĀH. D. 71, 2. मुक्ता-
तङ्कः PRAB. 43, 5. नष्टातङ्कम् adv. ad ÇĀK. 14. निरातङ्कः MBh. 2, 1944.
RAGH. 1, 65. DEV. 12, 30. f. आ MBh. 2, 285 (kann auch zu 1. gehören).
Von den Lexicographen in zwei Bedeutungen gespalten: a) Pein (संताप),
b) Furcht शङ्का. — 3) der Laut einer Trommel H. an. MED.

आतञ्जन (wie eben) n. 1) Mittel zum Gerinnen, coagulum, Lab. —

2) geronnene Milch; die sich darin absondernde Flüssigkeit, Zieger:
पत्ताण्डुलैर् (आतञ्ज्यात्) वैश्वदेवं तद्यदातञ्जनेन मानुषं तद्यद्गन्ना तत्सेन्द्रेम्
TS. 2, 5, 3, 5. ÇĀT. BR. 3, 3, 3, 2. पत्पूर्वेभ्युडुग्धं क्विवातञ्जनेन तत्कुर्वति 11,
1, 4, 1. KĀTJ. ÇR. 7, 8, 8. 25, 4, 38. Nach den Lexicographen: a) = प्रती-
वाप AK. 3, 4, 118. H. an. 4, 160. MED. n. 166. ŚVĀMIN erklärt: गलितस्य
स्वर्णादिद्रव्यात्तरेणावचूर्णनम् das Bestreuen von geschmolzenem Golde
u. s. w. mit einer andern Substanz (zum Oxydiren); ŚĀRAS.: द्रवद्रव्य-
प्रलेपणोचितचूर्णम् das dazu geeignete Pulver; SUBHŪTI: निक्षेपणम् das
Aufwerfen; RĀJAM.: उपद्रवः Unglück. — b) Eile (ज्वन) AK. H. an. प-
वन in MED. ist wohl nur Druckfehler für पवन = ज्वन. — c) das
Fettmachen (आप्यायन) AK. H. an. MED. — d) प्रापण das Befördern
H. an.

आतत gespannt (Bogen) s. u. तन् mit आ und अनातत.

आततारिन् (von आतत) adj. gespannten Bogen tragend VS. 16, 18.
mit bewaffneter Hand Jm's Leben bedrohend, nach Jm's Leben trach-
tend AK. 3, 1, 44. H. 372. आततायिनमायातं कृत्यदेवाविचारयन् M. 8, 350.
नातातायिवधे दोषो कृतुर्भवति कश्च न 351. (धर्तराष्ट्राः) सर्व एव कृतात्त्राश्च
सततं चाततायिनः MBh. 3, 1420. BHAG. 1, 36. शत्रोर्नित्याततायिनः R. 4, 13,
2. 5, 88, 5. PAÑĀT. 233, 15. Verz. d. B. H. No. 1315. Später zählte man zu den
आततायिन् auch andere Verbrecher: अग्निो गरुदश्चैव शस्त्रपाणिर्धना-
पकः । नेत्रदारायकारी च पठते ज्ञाततायिनः ॥ Citat bei ÇRĪDHAR. zu
BHAG. 1, 36. Sch. zu H. 372 (°दारुश्चैव).

आततारिन् adj. dass. Var. der TS. 4, 3, 2.

आतनि (von तन् mit आ) adj. durchdringend: (अग्ने) त्वं विशिन्तुं सि प-
ञ्जमातनिः RV. 2, 1, 10.

आतप्य (von तप्य mit आ) f. Gluth: परि वामरूपा वयो घृणा वरुत आ-
तप्यः RV. 5, 73, 5.

1. आतप्य (wie eben) adj. Weh verursachend: चर्षणिभ्यं आतप्यः (वंसगः)
RV. 1, 33, 1.

2. आतप्य (wie eben) m. ÇĀNT. 3, 6. Sonnenhitze, Sonnenschein AK. 1, 1,
2, 36. 3, 6, 2, 20. H. 101. ह्यातप्यौ KATHOP. 3, 1. PAÑĀT. II, 136. R. 3, 38,
22. DAÇ. 2, 65. SUÇR. 1, 3, 3. 67, 5. आतप्ये शोषयेत् 138, 14. 2, 160, 3. KĀN.
41. आतपलङ्कन ÇĀK. 31, 8. 70. आतपात्यय RAGH. 1, 52, 2, 13. प्रचण्डातप
RT. 1, 11. ÇRĀGĀT. 9. प्रचण्डसूर्यातप RT. 1, 10. सूर्यातप MEGH. 104. शीतात-
पाभिघातान् M. 12, 77. वालातप die jugendliche Sonnenhitze, der Schein
der aufgehenden Sonne 4, 69. VIKR. 136. Am Ende eines adj. comp. f.
आ R. 3, 22, 21: निविष्टतरूपातपा, ÇĀK. 32, 43: इमामुद्रातपा वेलाम्.

आतपन (wie eben) m. der Erwärmer, ein Beinamen Çiva's MBh. 12,
10374.

आतपत्र (2. आ० + त्र schützend) n. Sonnenschirm AK. 2, 8, 4, 32. H.
717. Sch. पाण्डुरेणातपत्रेण हेमदाडेन INDR. 2, 17. R. 2, 2, 5. पाण्डुरेणा-
तपत्रेण ध्रियमाणेन मूर्धनि 4, 38, 31. SUÇR. 1, 107, 3. धवलान्यातपत्राणि
PAÑĀT. I, 48. स्वकृतसधृत्पाटमिवातपत्रम् ÇĀK. 103. RAGH. 2, 13, 47. प-
द्मातपत्र 4, 5. VID. 3. Am Ende eines adj. comp. f. आ MEGH. 11. KA-
THĀS. 21, 2.

आतपत् s. u. तप्य mit आ.

आतपत्रक n. = आतपत्र ÇĀBDAR. im ÇKDr.

आतपवत् (von 2. आतप) adj. von der Sonne beschienen KUMĀRAS. 1, 6.